

1 INTRODUCERE

In conformitate cu Hotararea Guvernului Romaniei nr. 56/20.01.2010 si nr. 357/14.04.2010 s-a decis reorganizarea producatorilor de energie electrica si energie termica din Romania, sub autoritatea Ministerului Economiei, Comertului si Mediului de Afaceri ("MECMA"). Reorganizarea va consta in crearea a doua companii integrate vertical:

- **Compania Nationala Electra S.A.** formata din Complexul Energetic Turceni S.A., Complexul Energetic Rovinari S.A., Complexul Energetic Craiova S.A., Compania Nationala Nuclearelectrica S.A., SH Ramnicu Valcea, SH Sibiu, SH Targu Jiu, sucursale (fara personalitate juridica) din structura S.C. Hidroelectrica S.A, filiala SC Hidroserv SA Ramnicu Valcea, din structura S.C. Hidroelectrica S.A, Societatea Nationala a Lignitului Oltenia S.A.
- **Compania Nationala Hidroenergetica S.A.** formata din S.C. Electrocentrale Deva S.A., S.C. Electrocentrale Bucuresti S.A., sucursale din structura S.C. Termoelectrica S.A. (S.E. Paroseni si Termoserv Paroseni), sucursale din structura SC Hidroelectrica SA (SH Bistrita, SH Buzau, SH Cluj, SH Curtea de Arges, SH Hateg, SH Portile de Fier, SH Oradea, SH Sebes si SH Slatina), filiale ale SC Hidroelectrica SA (S.C. Hidroserv Bistrita S.A., S.C. Hidroserv Slatina S.A., S.C. Hidroserv Portile de Fier S.A., S.C. Hidroserv Curtea de Arges S.A., S.C. Hidroserv Sebes S.A., S.C. Hidroserv Hateg S.A. si S.C. Hidroserv Cluj S.A), parte din Compania Nationala a Huilei S.A. dupa restructurare.

Decizia a fost comunicata Consiliului Concurentei, in vederea analizarii eventualelor efecte ale integrarii, in special cele referitoare la reglementarile privind concentrarea economica.

La data de 6 aprilie 2010 Consiliul Concurentei a trimis catre SC Complexul Energetic Craiova S.A. o cerere de clarificare asupra efectelor pe care aceasta concentrare economica ar putea sa le aiba asupra concurentei.

2 COMENTARIILE CONSILIULUI CONCURENTEI

2.1 Comentariile Consiliului Concurenței asupra efectelor anticoncurențiale

Consiliul Concurenței a evidențiat faptul că integrarea propusă ar putea avea efecte anticoncurențiale asupra pieței de energie electrică din România. Analiza formularului de notificare a evidențiat o serie de aspecte care ar putea avea un efect negativ asupra funcționării pieței de energie din România și asupra mediului sectorial concurențial:

- Concentrarea economică ar limita capacitatea noilor companii de a intra pe piața de producere/furnizare de energie electrică din România. Acest aspect se datorează atât faptului că noile entități ar deține o poziție dominantă pe piețele de producție/furnizare de energie electrică, cât și faptului că portofoliul lor de producție ar putea rezulta în costuri medii de producție mai scăzute comparativ cu noile companii ce vor să intre pe piața.
- Alternativele disponibile pentru furnizori și consumatori, accesul lor pe piața și sursele de furnizare vor fi concentrate în noile entități ca rezultat al dorinței noilor companii de a converti poziția lor dominantă de pe piața de producție și furnizare într-o poziție privilegiată pe piața de furnizare de retail. Aceasta poate duce la închiderea producției în aval și a piețelor de furnizare de energie.
- Ca rezultat al numărului redus al producătorilor care rămân pe piața în urma procesului de restructurare, există posibilitatea exercitării unui comportament coordonat, precum și posibilitatea creșterii prețurilor în lipsa stimulentei de a concura în mod real. Aceasta temere este determinată și de costurile relativ similare la care companiile estimează că vor funcționa. Printre efectele acestui tip de conduită se regăsește lipsa stimulentei pentru a crește eficiența entităților.
- Luând în considerare poziția pe piața a Electra, comportamentul ei poate duce la un nivel insuficient al lichidității pe piața, ceea ce nu poate asigura un preț real al energiei și poate transmite semnale incorecte către participanții din piața.
- În contextul unei concurențe reduse și a unui număr redus de companii active pe piața, noua companie ar putea fi tentată să ofere energie electrică într-un mod discriminatoriu și lipsit de transparență, profitând de lipsa alternativelor disponibile consumatorilor finali.
- Posibilitatea și oportunitatea companiilor de a crește prețurile în mod nejustificat este îngrijorătoare, luând în considerare cotele de piața suficient de mari care nu vor permite schimbarea furnizorului de către consumatori pentru a contracara acest efect.

2.2 Preocupările Consiliului Concurenței privind beneficiile consumatorilor și alte eficiente

În plus, în scrisoarea din data 6 aprilie 2010, Consiliul Concurenței a atras atenția că în cazul în care concentrarea duce la diminuarea sau denaturarea semnificativă a mediului concurențial de pe piața energiei electrice din România sau pe o parte din aceasta, această concentrare ar putea fi autorizată dacă partile demonstrează îndeplinirea cumulativă a următoarelor trei condiții:

- a) concentrarea va contribui la creșterea economică, îmbunătățirea producției, distribuției și progresului tehnic sau creșterea competitivității la export.
- b) efectele favorabile vor compensa efectele negative ale restrângerii concurenței.
- c) consumatorii finali vor putea beneficia într-o măsură rezonabilă de anumite avantaje, în special prin diminuarea prețurilor reale.

In acelasi timp, conform reglementarilor comunitare in materie, cresterea eficientei in urma concentrarii economice, de natura sa contracareze posibilele efecte negative asupra concurentei rezultate din crearea sau consolidarea unei pozitii dominante, trebuie sa demonstreze indeplinirea cumulativa a urmatoarelor trei conditii:

- a) avantaje pentru consumatori (acestia nu trebuie sa se regaseasca intr-o pozitie mai precara, cresterea eficientei trebuind sa fie substantiala si sa aiba loc in timp util).
- b) eficientele trebuie sa fie specifice concentrarii (sa nu poata fi obtinuta la un nivel similar prin alternative mai putin anticoncurentiale).
- c) caracter ce poate fi verificat (o analiza cantitativa exacta sau, acolo unde nu este posibil, cel putin estimarea unui impact pozitiv determinabil asupra consumatorilor, si nu numai a unuia marginal).

3 INTEGRAREA VERTICALA IN CONTEXTUL EUROPEAN

Mari companii de utilitati din Europa sunt deja integrate vertical sau se afla in cautarea unei strategii pentru a fi integrate vertical datorita numeroaselor beneficii potientiale pe care integrarea verticala le aduce. Cea mai cunoscuta structura se caracterizeaza prin asocierea capacitatilor de productie cu prezenta pe piata angro sau de retail; aceasta se datoreaza faptului ca integrarea in lantul valoric al furnizarii prezinta numeroase beneficii pentru producatori, printre altele in forma accesului direct la sursele de combustibil, eliminarea duplicarii operationale, acces direct la consumatori. De asemenea, integrarea in piata de productie ar putea fi benefica pentru furnizori intrucat in acest fel ei pot asigura costuri de intrare concurentiale si o gama mai variata de surse de energie. Integrarea pietelor de energie nu este neobisnuita. Companii precum Centrica, Scottish si Southern Energy din Marea Britanie sunt in acelasi timp active pe pietele de gaze naturale si energie electrica. O alta tendinta este reprezentata de internationalizare, in care companiile integrate vertical urmaresc operarea in mai multe tari, precum E.ON din Germania in Italia si Romania, sau CEZ, care este activa in mai multe tari din regiune.

Figura 1: Entitati Integrate Vertical din Tarile Europene

Tara	Cea mai mare companie	Alti participanti pe piata
Austria	Verbund	RWE, E.ON, EdF
Belgia	GdF-Suez	EdF, Centrica, Nuon
Danemarca	DONG	E2, E.ON, Vattenfall
Finlanda	Fortum	E.ON, Vattenfall
Franta	EdF	GdF-Suez, Endesa
Germania	RWE/E.ON	Vattenfall, EdF
Grecia	PPC	
Irlanda	ESB	NIE
Italia	ENEL	Edison, Endesa, Verbund
Olanda	Vattenfall	Essent, Nuon, E.ON
Portugalia	EDP	ENEL
Spania	ENEL	EDP, Iberdrola, Union Fenosa
Suedia	Vattenfall	E.ON, Fortum
Marea Britanie		EdF, E.ON, RWE, Centrica
Polonia	PGE	BOT, EdF, GdF-Suez
Republica Ceha	CEZ	RWE, E.ON
Slovacia	ENEL	RWE, E.ON, EdF
Ungaria	MVM	E.ON, RWE, EdF
Slovenia	HSE	

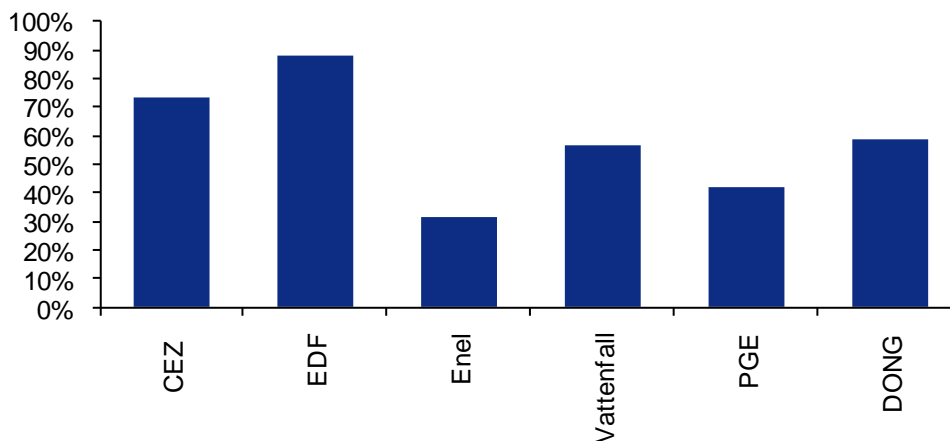
Sursa: Website-urile companiilor respective

MVM

RWE E.On EdF GdF-Suez

Multe dintre companiile integrate vertical din Europa mentionate mai sus detin o cota de piata importanta pe piata de productie, ceea ce constituie concentrari semnificative pe piata. Se poate observa din figura atasata ca in anumite tari, entitatile integrate vertical detin o cota de piata dominanta pe piata; in timp ce alte tari, ceilalti mari participanti pe piata detin o cota de piata semnificativa.

Figura 2: Cote de piata dominante ale companiilor energetice europene integrate vertical in tara de origine (2008)

Sursa: Rapoartele anuale ale companiilor mentionate

4 ESTIMAREA EFECTELOR POZITIVE ALE INFIINTARII ELECTRA

Crearea a doua companii nationale integrate vertical va avea mai multe efecte pozitive care vor asigura costuri de productie mai mici comparativ cu situatia actuala a pietei.

1. Beneficii privind optimizarea costurilor

Concentrarea orizontala a activelor utilizate in activitatea de productie permite optimizarea functionarii acestor active prin sincronizarea functionarii lor. Fiecare tip de unitati de productie poate fi folosit in mod adecvat pentru a asigura ca este capabil sa mentina curba cererii pentru consumatorii finali intr-un mod eficient. De asemenea, entitatea integrata poate obtine beneficii de cost prin stabilirea unor centre de servicii pe care sa le foloseasca toate sucursalele, obtinand astfel economii de scara. Toate acestea se pot dovedi a fi un factor motivant pentru reducerea costurilor, dupa cum in cazul activelor de productie, mentenanta si functii operationale similare pot fi usor centralizate si folosite in comun.

2. Beneficii la nivel de corporatie

Alte eficiente rezulta din dimensiunea mai mare a noii companiei integrate. O companie integrata are o putere economica mult mai mare decat entitatile ce o formeaza; astfel, Electra poate obtine un credit rating mult mai bun decat companiile individuale. Analiza comparativa la nivel national arata faptul ca rating-ul de credit al marilor companii din Europa tinde catre cel al tarilor de origine. Acest aspect poate aduce beneficii de cost semnificative atunci cand se foloseste un mix de capital propriu si imprumuturi bancare pentru finantarea dezvoltarii unei centrale energetice sau a unor proiecte de modernizare, intrucat compania poate obtine costuri mai scazute privind creditele. De asemenea, intrucat compania integrata are resurse de capital mult mai mari, este capabila sa participe in proiecte de investitii de o mai mare amploare comparativ cu entitatile mai mici care nu-si permit acest lucru. Acest lucru ar face posibila realizarea investitiilor necesare de capital astfel incat sa asigure in viitor siguranta in furnizare si cresterea eficientei.

3. Beneficiile privind siguranta companiei in furnizare

Totodata, integrarea verticala creste siguranta in furnizare datorita faptului ca aceste entitati au acces la pietele globale de capital si sunt de o dimensiune potrivita pentru a facilita importante proiecte de productie, precum noua capacitate nucleara de productie, modernizarea vechii capacitati de productie si alte proiecte ce necesita investitii capitale care sunt benefice consumatorilor finali din Romania. Integrarea minelor de carbune cu centralele energetice pe baza de carbune poate asigura imbunatatirea sigurantei in furnizare.

4. Beneficiile mixului de productie

Centralele pe baza de carbune emit o cantitate semnificativa de gaze cu efect de sera. Uniunea Europeana are ca obiectiv reducerea emisiilor de gaze cu efect de sera in statele membre ale Uniunii Europene, iar producatorii din Romania trebuie sa se conformeze reglementarilor Uniunii Europene in anii urmasori. Acest lucru reprezinta un efort deosebit de important al producatorilor pe baza de carbune in termeni de finantare a modernizarilor. De asemenea, odata cu evolutia Sistemului de Comert cu Emisii al Uniunii Europene, vor trebui sa plateasca pentru credite de emisii de carbon, ceea ce implica costuri ridicate pentru aceste centrale. Cu toate acestea, odata cu asocierea dintre activele de productie nucleara si/sau hidro cu activele pe baza de carbune, pot fi minimizeze costurile legate de emisiile de carbon ale centralelor.

5. Beneficiile concurentei regionale

Piata europeana tinde rapid catre o piata pan-europeana si un mediu concurential regional puternic se afla deja in dezvoltare in regiunea Europei Centrale si de Est. Odata cu dezvoltarea continua a capacitatilor de interconectare transfrontaliere in sistemul sincronizat al UCTE, devine mai usor pentru companiile nationale sa ajunga si sa concureze pe pietele straine. Crearea acestor doua companii integrate ar asigura obtinerea de catre sistemul energetic din Romania a unui grad de competitivitate amplu, de care sa beneficieze si consumatorii finali din Romania.

5 CONSIDERENTE GENERALE LEGATE DE FUNCTIONAREA ELECTRA

Intentia este ca Electra sa functioneze ca o societate organizata pe o structura de centre de profit ce vor urmari cresterea rentabilitatii economice in principal prin cresterea eficientei in exploatare. Totodata, prin aceasta abordare se evita subventiile incrucisate intre entitatile care vor forma compania Electra.

Ne exista intentia de a inchide capacitati de productie existente in urmasorii 3 ani si nici de a pune in functiune capacitati noi de productie in acest interval de timp. Capacitatile de productie existente vor continua programul de re tehnologizare si reabilitare pentru a fi in conformitate cu cerintele de mediu, creindu-se astfel premisele pentru crearea de eficiente ce pot fi transferate consumatorilor finali.

Dupa cum este prezentat si in angajamentele asumate de Electra in cele ce urmeaza, compania va elibera pentru piata concurentiala o cantitate semnificativa de energie din productia proprie, astfel incat rolul Electra pe piata de furnizare sa nu afecteze competitia la nivelul acestei piete. In contextul necesitatii investitionale pe care o va avea compania in ce priveste lucrarile de mediu, e nevoie de atragerea de surse care sa contribuie la finantarea acestora.

Electra va prelua in urma infiintarii anumite contracte pe termen lung in legatura cu care ia in considerare posibilitatea renegocierii termenilor la data preluarii acestora si va analiza oportunitatea si beneficiile prelungirii acestora la momentul finalizarii. Cantitatea ce se poate elibera din aceste contracte va fi disponibila pentru tranzactionare pe piata concurentiala contribuind astfel la o deschidere si mai mare a pietei.

In privinta participarii Electra pe piata reglementata, este necesar ca ANRE sa aiba in vedere crearea unui mecanism echitabil pentru toti producatorii prezenti pe piata prin care acestora sa le fie solicitate pentru piata reglementata cantitati de energie egale prin raport la total energie produsa, urmarindu-se ca si costurile medii de productie a acestor cantitati, in cos, sa fie egale pentru toti producatorii. In acest mod se poate evita situatia in care anumiți producatori sa fie defavorizati prin faptul ca li se solicita sa vanda la pret reglementat energie cu cost mediu de productie mai mare decat cel al altor producatori concurenti.

6 POSIBILE MASURI DE DIMINUARE A EFECTELOR ANTICONCURRENTIALE

Efectele pozitive ale integrării vor fi importante și se estimează ca mediul concurențial din piața regională de energie electrică va fi influențat în mod pozitiv, în timp ce consumatorii din România vor profita de beneficii substanțiale și economia din România se va consolida. Cu toate că beneficiile pozitive către consumatori vor fi mai mari decât efectele negative, sunt necesare anumite măsuri de contracarare a efectelor negative.

Cea mai importantă preocupare privind planul de creare a Electra este reprezentată de faptul că majoritatea activelor de producție din România vor fi controlate de către două entități. În vederea diminuirii acestor eventuale efecte negative, se propun următorii pași:

- Electra este pregătită să se angajeze să contribuie la dezvoltarea pieței liberalizate de energie din România. Astfel, Electra este pregătită să vândă un anumit procent din energia produsă către piața liberalizată din România. Totuși, pentru evitarea unor dezavantaje pentru Electra ce pot rezulta în urma acestor măsuri, ar trebui luat în considerare același angajament pentru toți participanții de pe piața de producție din România.

Cantitatea de energie ce poate fi oferită ar trebui să fie egală cu 10% din producția anuală vândută, care fie nu este vândută pe piața reglementată sau blocată în contractele de furnizare pe termen lung. Aceste măsuri ar contribui la evitarea pierderilor entităților, precum și la asigurarea unei lichidități puternice pe piața liberalizată. De asemenea, trebuie evidențiat faptul că se așteaptă ca această parte a cantității furnizate de către Electra să crească treptat în paralel cu finalizarea contractelor de furnizare pe termen lung (având în vedere faptul că noile contracte de achiziție de energie pe termen lung vor trebui să respecte angajamentul de mai sus), în timp ce piața reglementată va scădea.

Drept rezultat al unei astfel de acțiuni, lichiditatea de pe piața liberalizată din România va crește, în timp ce se va asigura o mai bună transparență a pretului și pentru a facilita un mediu mai competitiv pe piața. Luând în considerare analiza comparativă pentru lichiditatea pieței spot, se observă faptul că un raport de 10% din lichiditatea pieței ar face ca România să dețină una dintre cele mai lichide și active piețe de energie din Europa, conferind astfel țării un avantaj competitiv față de celelalte țări și oferind un beneficiu direct consumatorilor finali.

Figura 3: Lichiditate pe pietele spot de energie din Europa (2008)

Tari	Cantitatea tranzactionata (% din consumul intern de energie)
Europa de Vest	
Italia	68,51
Finlanda	50,17
Germania (EEX)	26,73
Olanda	20,86
Franta	10,43
Marea Britanie	3,24
Regiunea Europei Centrale si de Est	
Lituania	15,78
Romania	9,43
Polonia	1,38
Republica Ceha	1,89

Sursa: "Raport asupra progresului in crearea unei pietete interne de gaz si energie electrica", Comisia Europeana

- Electra va oferi asistenta in investigarea posibilitatii de a stabili un formator de pret independent care sa contribuie in continuare la crearea unei pietete de energie lichide in Romania.
- Electra sustine implementarea unui mediu eficient de guvernanta corporativa in conformitate cu cele mai bune practici din Europa, asigurand un mediu transparent si consistent in luarea deciziilor. Acest lucru va face Electra atractiva in fata pietetelor de capital interne si internationale, si va demonstra ca este orientata spre piata si este capabila sa concureze pe pietetele regionale de energie electrica din Europa.
- De asemenea, Electra se angajeaza sa asigure faptul ca de o parte din castigurile de eficienta pe care le obtine sa le imparta cu consumatorii finali din Romania. Se vor stabili Indicatori Cheie de Performanta (KPIs) si obiective de eficienta operationala ce vor fi monitorizate in mod constant. Electra va mentine un mediu de comunicare cu companiile populatia din Romania si alte parti interesate pentru a comunica progresul comparativ si cu acesti KPI.
- Electra, la fel ca si marile corporatii existente, se va angaja in a participa in proiecte de cercetare si dezvoltare in sectorul de energie (de exemplu, proiecte de capturare a carbonului sau alte proiecte de cercetare).

Exista convingerea ca integrarea propusa din sectorul energetic din Romania, impreuna cu activitatile de diminuare a efectelor negative mentionate mai sus, vor asigura mediul concurential din sectorul energetic din Romania, in timp ce populatia Romaniei va beneficia pe termen lung de crearea Electra, companie ce va concura pe pietetele regionale / Europene.